

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1



Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

ROUSÍNOV (K. Ú. ROUSÍNOV U VYŠKOVA, OKR. VYŠKOV)

Slavkovská ulice. Mladší doba železná. Pohřebiště.
Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu Y: 578358.83 X: 1162393.42.

Pokračující rozšiřování průmyslové zóny v rousínovské místní části Rousínovec, zasáhlo další část staré a dlouhodobě sledované archeologické lokality (tzv. Kmentova cihelna). Skrývka ornice o mocnosti až 60 cm odhalila více jak 70 archeologických objektů (viz oddíly Neolit, Eneolit, Doba římská). Záchranný výzkum provedl na podzim 2017 Ústav archeologické památkové péče Brno. Nejvíce objektů patřilo pohřebišti z mladší doby železné. Na omezené ploše (větší část skryté plochy je dosud neprozkoumána) jsme odkryli celkem 30 keltských hrobů. Z tohoto počtu bylo 6 žárových a 24 kostrových.

Hrobové jámy byly do podloží zahloubeny různě, část jen mělce, některé hroby (především žárové, ale vyskytly se i kostrové) nedosáhly podloží vůbec a byly zahloubeny pouze do podorničí. Nejbohatší hroby dosahovaly hloubky 100 cm pod úroveň podložní spraše. Mělce uložené hroby byly často značně poškozené zemním strojem při nevhodně prováděné skrývce. Výbavu žárových hrobů tvořila většinou přepálená keramika a drobné železné předměty poškozené žářem hranice. Výjimkou je bojovnický hrob s mečem v pochvě, pásovou garniturou a hrotem kopí, které nespálili spolu s mrtvým na hranici, ale vložili je do hrobu samostatně, současně s kremací a spálenou keramikou. Kostrové hroby se lišily výbavou, nejchudší obsahovaly pouze 1 až 2 nekvalitní (často patrně pouze sušené) keramické nádoby. Středně velkou výbavu tvořily 2 železné spony, keramika a ojediněle bronzové náramky. Nejbohatší výbavu měly 2 ženské hroby. Obsahovaly železné spony, prsteny a náramky, kromě toho bronzové spony, náramky a nánožníky. Obě ženy měly na levém předloktí i jeden sapirope-litový náramek. Jedna z žen měla na sobě bohatou pásovou garnituru tvořenou železnými očky kombinovanými bronzovými kroužky.

Blanka Mikulková

Resumé

Rousínov (Kat. Rousínov u Vyškova, Bez. Vyškov), Slavkovská Straße. Latènezeit. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

SELOUTKY (OKR. PROSTĚJOV)

„Na Šťastných“, parcela č. 1693/4. Platěnická fáze
KLPP. Žárové pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10000, list 24-24-12, polygon vymezený body 3:109, 6:109, 6:111, 3:111.

Ve dnech 23. května až 26. června 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum vyvolaný výstavbou rodinného domu S. Trnečkové a J. Baráka na parc. č. 1693/4, k. ú. Seloutky, okr. Prostějov. Zemní práce byly realizovány v polní trati „Na Šťastných“, v místech, kde se rozkládá významné pohřebiště mladší doby bronzové a později též starší doby železné (např. Gottwald 1928). Do povědomí odborné veřejnosti se lokalita zapsala zejména díky bohatě vybavenému komorovému hrobu platěnické kultury, který zde byl zachráněn A. Gottwaldem v roce 1923 při výstavbě silnice vedoucí ze Seloutek k Domamyslicím (zcela namátkou např. Podborský 1993, 357). K jejímu archeologickému „znovuobjevení“ došlo v roce 2012, kdy se v souvislosti s výstavbou dvou rodinných domů podařilo, vedle standardních žárových hrobů, prozkoumat hned tři podobné „honosně vypravené“ halštatské hrobky (např. Fojtík 2013).

Nyní zkoumaná parcela poskytla zbytky několika orbou téměř zcela zničených urnových hrobů platěnické kultury a především další čtyři komorové hroby vybudované z kamenů nalámaných patrně na nedalekých výchozech kulmské droby (obr. 7: 1). Na dně zpravidla téměř čtvercové komory o délce stran cca 2,50 až 3 m, pod výrazným kamenným závalem (H1 – 4,36 m³, H2 – 2,4 m³, H3 – 1,54 m³ a H4 – 4,5 m³), spočívaly dvě až tři desítky značně poškozených keramických nádob a masitý milodar doložený kumulací zvířecích kostí s příloženým železným nožem (obr. 7: 2). Mezi kremáčnickými zbytky, uloženými povětšinou v jedné či více z nádob (obr. 8), byly dále obsaženy „osobní“ předměty zemřelého či zemřelých – spirálovité náušnice vinuté z tenkého bronzového drátu, součásti garnitury náhrdelníku složeného ze skleněných korálek, zbytky železných náramků či trosky železných harfových spon. Hrobka H 4/2017 navíc poskytla i bezpečné doklady výdřevy hrobové komory v podobě negativů dřev zřetelně se rýsujících ve sprašovém podloží (obr. 9). Za poněkud kuriózní považujeme terénní situaci K 508, kterou lze interpretovat jako „archeologizované“ doklady výzkumných aktivit již vzpomenutého Antonína Gottwalda, který se v letech 1923 až 1926 věnoval finančně nákladným odkryvům tohoto pohřebiště.

S podobnými funerálními stavbami platěnické kultury starší doby železné, prováděnými kamennými konstrukcemi a mohutnými závaly, se setkáváme zejména v severní části Vyškova (Pustiměř – Šedo 1986, 84; Drnovice – Baarová, Mikulková 2006)

a právě na Prostějovsku, které je nepochybně vlastním centrem jejich rozšíření. Na středomoravských pohřebištích doby halštatské je již ve 20. letech minulého století registroval prostějovský učitel a archeolog Antonín Gottwald, a to právě u Seloutek a též nedaleko dnešních Mostkovic (např. Gottwald 1931, 93). I přes velký stavební boom posledních desetiletí byly v regionu nově zjištěny a zkoumány až v roce 2012 právě při stavbě rodinných domů v poloze „Na Šťastných“ u Seloutek na Prostějovsku a v roce 2016 v Prostějově – Domamyslicích (např. Fojtík 2017). Jedná se o velmi zajímavý fenomén, jehož podrobnější časové a prostorové zhodnocení spojené s hlubším kulturně-antropologickým rozbohem nepochybně významně přispěje k poznání Moravy ve starší době železné.

Záchranný archeologický výzkum byl uskutečněn za finanční podpory Olomouckého kraje.

Pavel Fojtík

Literatura

Baarová, Z., Mikulková, B. 2006: Halštatské žárové pohřebiště v Drnovicích (okr. Vyškov). *Pravěk* Nová řada 14/2004, 287–331.

Fojtík, P. 2013: Seloutky (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 54(1), 202–203.

Fojtík, P. 2017: Prostějov (k. ú. Domamyslice, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 58(1), 244–245.

Gottwald, A. 1928: Žárové hroby u Seloutek. *Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané* V, 7–20.

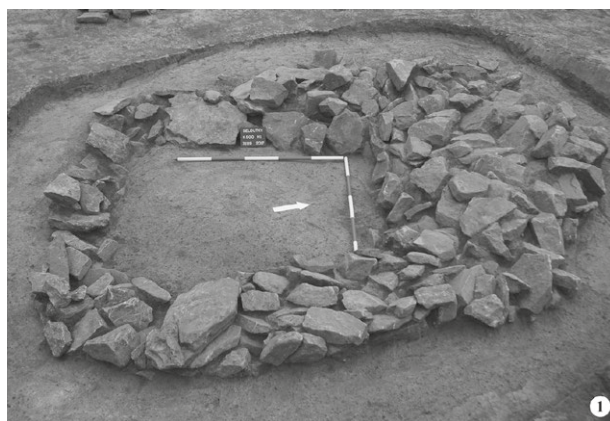
Gottwald, A. 1931: *Můj archeologický výzkum*. Prostějov: Městské museum v Prostějově.

Podborský, V. (ed.) 1993: *Pravěké dějiny Moravy*. Vlastivěda moravská. NŘ Země a lid 3. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.

Šedo, O. 1986: Informace o výsledcích archeologických průzkumů Muzea Vyškova (okr. Vyškov). *Přehled výzkumů* 1984, 83–85.

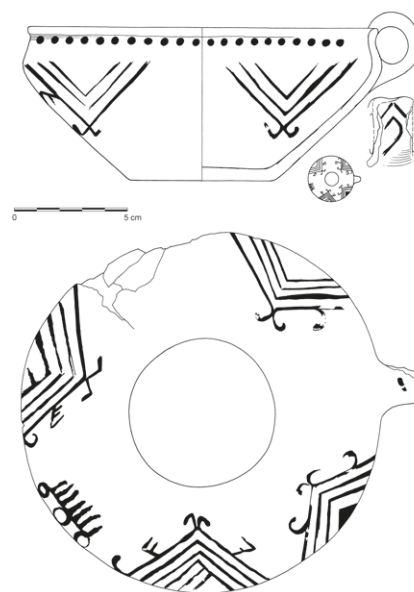
Resumé

Seloutky (Bez. Prostějov), „Na Šťastných“, Parz. Nr. 1693/4. Hallstattzeit. Platénicer Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur. Gräberfeld. Rettungsgrabung.



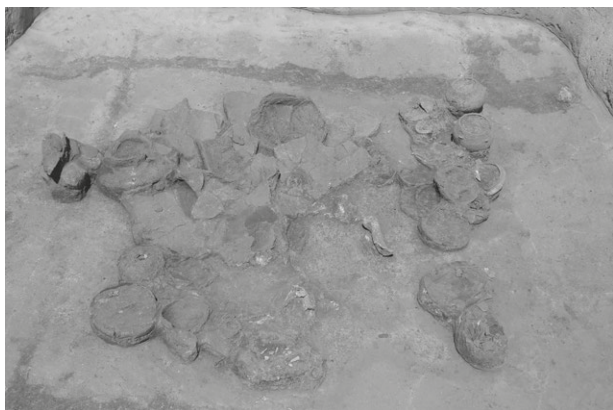
Obr. 7. Seloutky, okr. Prostějov, „Na Šťastných“. Komorový hrob č. 1/2017.

Abb. 7. Seloutky, Bez. Prostějov, „Na Šťastných“. Kammergrab Nr. 1/2017.



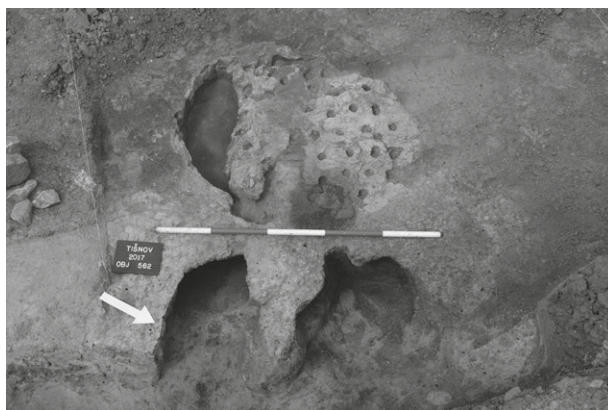
Obr. 8. Seloutky, okr. Prostějov, „Na Šťastných“. Halštatská malovaná nádoba (hrob č. 2/2017).

Abb. 8. Seloutky, Bez. Prostějov, „Na Šťastných“. Hallstattzeitliches gemaltes Gefäß (Grab Nr. 2/2017).



Obr. 9. Seloutky, okr. Prostějov, „Na Šťastných“. Komorový hrob č. 4/2017.

Abb. 9. Seloutky, Bez. Prostějov, „Na Šťastných“. Kammergrab Nr. 4/2017.



Obr. 10. Tišnov (okr. Brno-venkov), Dlouhá ulice. Latěnská hrnčířská pec.

Abb. 10. Tišnov (okr. Brno-venkov), Dlouhá Straße. Latènezeitlicher Töpferofen.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Dlouhá. Doba halštatská, doba latěnská. Sídliště. Záchranný výzkum.

V červnu roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích p. č. 2466/117, 2466/194, 2466/289, 2466/608 a 2795 přiléhajících k jihozápadní straně jihovýchodního konce ulice Dlouhá v souvislosti s výstavbou nového bloku bytových domů (viz oddíl Neolit v tomto čísle).

Těžiště osídlení dotčeného prostoru spadalo do doby halštatské. Odkryty byly mimo jiné základy dvou chat s podlahou zapuštěnou pod úroveň terénu. V jedné z nich byly zachyceny pozůstatky po zpracovávání jantarové suroviny.

Nově bylo prokázáno využívání místa také v době latěnské. Uvedenou komponentu zastupují pozůstatky dvou nadzemních kúlových staveb a především jedna hrnčířská pec s předpeční jámou (obr. 10). Jednalo se o dvoukomorovou vertikální pec s perforovaným roštem podepřeným parciální příčkou a se dvěma paralelními topnými kanály. Rošt tvořila vodorovná deska o síle cca 10 cm, opatřená průduchy o průměru od 3 do 5 cm uspořádanými do koncentrických kruhů.

Michal Přichystal

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Dlouhá Straße. Bei der Rettungsgrabung in der Dlouhá Straße wurden die Siedlungen aus der Hallstatt- und Latènezeit entdeckt. Ein latènezeitlicher Töpferofen wurde hier unter anderem gefunden.

TROUBSKO (OKR. BRNO-VENKOV)

„Horní louky“. Časná doba latěnská. Kostrový hrob. Záchranný výzkum.

V roce 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranné výzkumy na pozemcích p. č. 1289/19, 1289/20, 1289/21, 1289/22, 1289/23, 1289/24, 1289/26, 1289/27, 1289/65, 1289/70, 1289/72, 1289/83 a 1289/84 v trati „Horní louky“ v souvislosti s výstavbou obslužné komunikace a objektů pro výrobu a podnikání (viz oddíly Neolit, Eneolit a Doba bronzová v tomto čísle).

Při strojní skrývce nadloží ve východním úseku lokality (pozemek p. č. 1289/27) byla na rozhraní ornice a podložní spraše zachycena lidská kostra. Ačkoliv byly dolní končetiny z větší části zničeny bagrem a na zbytku se značně podepsala dřívější orba, bylo možné určit, že skelet byl původně umístěn v natažené pozici na zádech a s rukama podél těla. Hlava směřovala k jihovýchodu. Přibližně uprostřed hrudníku se nacházela malá bronzová spona s patkou v podobě stylizované ptačí hlavy, která odpovídá typu Binding 23 (Binding 1993, 40–41, Liste 26), respektive variantě Speikern (Dehn, Stöllner 1996, 11–15, list 1b) a kterou lze datovat do časně latěnské. Dosud jediná známá moravská analogie pochází z centrální části hradiska Ježkovice – Černov (Čižmář 2007, 275, obr. 3: 1).

Michal Přichystal

Literatura

Binding, U. 1993: *Studien zu den figürlichen Fibeln der Frühlatènezeit.* Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 16. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GmbH.